

NORGES HØYESTERETT

Den 11. desember 2024 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Falkanger, Falch og Stenvik i

HR-2024-2263-U, (sak nr. 24-126970STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Espen Henrik Johansen)

B (advokat Jostein Løken)

mot

Påtalemyndigheten

avsagt slik

D O M :

- (1) Saken gjelder anke fra to domfelte i sak om grov narkotikaovertrødelse og grov hvitvasking i form av selvvasking.
- (2) A og B ble tiltalt ved beslutning 11. juli 2023. Etter rettelse lyder tiltalen slik:

«I Straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd
for ulovlig å ha tilvirket og oppbevart narkotika.
Overtrødelsen er grov fordi det særlig legges vekt på
a) hva slags stoff den gjelder,
b) mengden,
c) overtrødelsens karakter

Grunnlag:

I perioden forut for tirsdag 8. februar 2022 i ----vegen 00 i X produserte og oppbevarte de 13,7 kg cannabis ved å dyrke frem 288 cannabisplanter.

II Straffeloven § 338 første ledd, jf. § 337 første ledd bokstav b, jf. straffeloven § 15
for å ha gjennom konvertering eller overføring av formuesgoder eller på annen måte skjult eller tilslørt hvor utbyttet av en straffbar handling han selv har begått, befinner seg eller stammer fra eller medvirket til dette.
Overtrødelsen er grov fordi det særlig er lagt vekt på hva slags handling utbyttet stammer fra, art og mengde av stoffet utbyttet knytter seg til, om lovbrøteren har drevet regelmessig og om utbyttet er av betydelig verdi.

Grunnlag:

I tidsrommet januar 2019 til 8. februar 2022, i ----vegen 00 i X og en rekke andre steder på Y, hvitvasket han kontanter på totalt kr 1 575 652,-, som stammet fra egne straffbare handlinger, fordelt på følgende måte:

- kr 737 000,- i form av fiktiv bokført kontantomsetning i foretaket C sammen med A
- kr 262 312,- i form av innskudd av kontanter i bank og post i butikk sammen med A
- kr 112 400,- i form av innskudd av kontanter på spillkonto hos Norsk Tipping
- kr 258 680,- i form av kontant betaling av regninger
- kr 195 559,- i form av kontant betaling av ulike varer og tjenester.»

(3) Østre Innlandet tingrett avsa 19. januar 2024 dom med slik domsslutning:

- «1. B, født 00.00.1962, dømmes for overtredelse av
- straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd og
  - straffeloven § 338 første ledd, jf. § 337 første ledd bokstav b,
- til fengsel i 3 – tre – år og 2 – to - måneder, jf. straffeloven § 7 bokstav a og § 79 bokstav b.

Varetekt kommer til fradrag med 33 dager, jf. straffeloven § 83.

2. A, født 00.00.1979, dømmes for overtredelse av
- straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd og
  - straffeloven § 338 første ledd, jf. § 337 første ledd bokstav b, jf. straffeloven § 15 til fengsel i 2 – to – år og 9 – ni – måneder, jf. straffeloven § 79 bokstav a.

Varetekt kommer til fradrag med 33 dager, jf. straffeloven § 83.

3. I medhold av straffeloven § 69, jf. § 75 inndras narkotika og utstyr til produksjon av narkotika, jf. tiltalebeslutningen post I.
4. I medhold av straffeloven § 67 første ledd, jf. § 75 inndras utbytte med kr 1 575 000 fra B, hvorav kr 892 000 i solidaransvar med A.
5. I medhold av straffeloven § 67 første ledd, jf. § 75 inndras utbytte med kr 892 000 fra A, hvorav hele beløpet i solidaransvar med B.»

(4) A og B anket til lagmannsretten. Anken fra A gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, reaksjonsfastsettelsen og inndragningskravet. Anken fra B gjaldt reaksjonsfastsettelsen, herunder bevisbedømmelsen under straffutmålingen.

(5) Eidsivating lagmannsrett nektet As anke over bevisvurderingen under skyldspørsmålet, fremmet. Ankene fra begge de tiltalte over reaksjonsfastsettelsen og kravene om inndragning av utbytte ble fremmet til ankebehandling. Lagmannsretten avsa 4. juli 2024 dom med slik domsslutning:

- «1. Gjelder B, født 00.00.1962:

I tingrettens dom, domsslutningen punkt 1, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 3 – tre – år. Varetektfradraget settes til 31 – trettien – dager.

I tingrettens dom, domsslutningen punkt 4, gjøres den endring at inndragningsbeløpet settes til 1 558 751 – enmillionfemhundreogfemtiåttetusensjuhundreogfemtien – kroner.

2. Gjelder A, født 00.00.1979:

I tingrettens dom, domsslutningen punkt 2, gjøres den endring at straffen settes til 2 – to – år og 6 – seks – måneder.
Varetektfradraget settes til 31 – trettien – dager.

For øvrig forkastes anken.»

- (6) A og B har anket til Høyesterett. Anken fra B gjelder straffutmålingen og inndragningskravet, mens anken fra A gjelder straffutmålingen.
- (7) B har i anken anført at det ikke foreligger særlig rettspraksis for utmålingen av straffen. Det burde i formildende retning blitt lagt større vekt på at forholdet ble erkjent øyeblikkelig, at det har tatt tid å få saken pådømt, og at domfelte har hatt langvarige psykiske problemer i varetekt.
- (8) A har i anken anført at det er lite sammenlignbar rettspraksis og at straffen er blitt vesentlig for streng. Fradraget som følge av saksbehandlingstiden skulle vært større og straffen skulle vært satt under to års fengsel.
- (9) *Påtalemyndigheten* har vist til at lagmannsrettens utmålte inndragningsbeløp er korrekte. Det foreligger rikholdig praksis på området, og straffereaksjonene har ikke blitt for strenge. Det er lagt ned påstand om at ankene ikke tillates fremmet.
- (10) Ved brev 28. oktober 2024 ba Høyesteretts ankeutvalg om partenes syn på i hvilken utstrekning straffeloven § 337 første ledd bokstav b om hvitvasking i form av selvvasking kan anvendes i tillegg til straffeloven § 231 om narkotikaovertrødelse, samt hvilken betydning avgjørelsen HR-2024-1962-A har for straffutmålingen.
- (11) Bs forsvarer innga merknader hvor det anføres at de beløpene under tiltalens post II som gjelder kontant betaling av regninger, varer og tjenester, samt innskudd av kontanter på bankkonto og spillekonto, ikke kan rammes av straffeloven § 337 første ledd bokstav b i tillegg til primærstraffebudet i straffeloven § 231. Det er videre anført at § 337 første ledd bokstav b kun kan anvendes i konkurrens med § 231 når det gjelder den fiktive bokføringen. Når det gjelder betydningen av HR-2024-1962-A, er det anført at avgjørelsen har begrenset overføringsverdi. Det er vist til at det ikke foreligger like nær sammenheng mellom primærhandlingene og selvvaskhandlingene som i denne dommen.
- (12) As forsvarer har anført at det bare er handlingene knyttet til fiktiv bokføring som rammes som selvvasking ved siden av tiltalens post I. I lys av HR-2024-1962-A har lagmannsretten ved straffutmålingen tatt et for høyt utgangspunkt for posten om selvvasking. Riktig anslag for dette forholdet er anført å være to–tre måneder fengsel.
- (13) *Påtalemyndigheten* har i det vesentlige sluttet seg til det som er gjort gjeldende i merknadene fra B. Det anføres at en eventuell korrigering av selvvaskingsens omfang må lede til en reduksjon av det straffenivå som lovbruddet isolert sett tilsier. Det anføres på den annen side at lagmannsretten har tatt utgangspunkt i et for lavt straffenivå hva gjelder

narkotikaovertrædelsen, og at det av den grunn ikke foreligger noe åpenbart misforhold mellom de straffbare handlingene og straffen.

- (14) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anke over lagmannsrettens dom kan avgjøres uten ankeforhandling når utvalget enstemmig finner det klart at lagmannsrettens dom helt eller delvis bør oppheves, jf. straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a.
- (15) De tiltalte har verken i ankene til lagmannsretten eller i ankene til Høyesterett gjort gjeldende at det foreligger feil ved lovanvendelsen under skyldspørsmålet. Dette kan likevel prøves av ankeutvalget, jf. straffeprosessloven § 342 andre ledd nr. 1.
- (16) Tiltalens post II gjelder overtrædelse av straffeloven § 337 om hvitvasking. Etter paragrafens første ledd bokstav b straffes blant annet den som «skjuler eller tilslører hvor utbyttet av en straffbar handling han selv har begått», befinner seg eller stammer fra. Dette omtales som «selvvasking». De straffbare handlingene selvvaskingen knytter seg til – primærlovbruddene – er angitt i tiltalens post I og gjelder overtrædelser av straffeloven § 232, jf. § 231, som rammer grove narkotikaovertrædelser.
- (17) Hva som skal til for å domfelle for selvvasking i tillegg til primærlovbruddene som utbyttet stammer fra, er behandlet i Rt-2012-313. Det fremgår av avsnitt 12 i dommen at ren besittelse eller rent forbruk i utgangspunktet ikke rammes som selvvasking. Videre heter det i avsnitt 13 at domfellelse for selvvasking forutsetter at det «samlet sett er naturlig å betrakte sikringshandlingen som en egen forbrytelse, separat fra primærlovbruddet». I forlengelsen av dette er det i avsnitt 22 vist til Riksadvokatens rundskriv RA-2007-225 – som nå er erstattet av RA-2013-886 – hvor det heter at det må være «foretatt noe *i tillegg* til primærforbrytelsen – en sikringshandling – som har karakter av hvitvasking, og som det er naturlig å se som en særskilt forbrytelse, atskilt fra primærforbrytelsen». Dommen bygger altså på at det må være foretatt en særskilt sikringshandling som har karakter av hvitvasking.
- (18) Lagmannsretten har ikke drøftet om de handlingene som er omfattet av tiltalens post II, er sikringshandlinger som har karakter av hvitvasking. Ankeutvalget bemerker at noen av handlingene har karakter av «rent forbruk», som ifølge Rt-2012-313 ikke rammes som selvvasking i tillegg til primærlovbruddene. Det innebærer at domfellelsen for forholdene under tiltalens post II iallfall delvis er basert på feil lovforståelse. Både forsvarerne og påtalemyndigheten har gitt uttrykk for samme syn. Ankeutvalget finner det mot denne bakgrunn klart at dommen bør oppheves, jf. straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a.
- (19) I den utstrekning det skulle være grunnlag for å domfelle de tiltalte for selvvaskingshandlinger, må lagmannsretten ta stilling til hvilken betydning tilknytningen til primærlovbruddene skal tillegges ved utmålingen av straff, jf. HR-2024-1962-A avsnitt 22 og 39. Ettersom det skal fastsettes en felles straff for primærlovbruddene og eventuelle straffbare selvvaskingshandlinger, jf. straffeloven § 79 første ledd bokstav a, må opphevelsen også omfatte straffutmålingen for narkotikaovertrædelsene.
- (20) Lagmannsrettens fastsettelse av inndragningsbeløpene er basert på de summene som ble ansett å ha vært gjenstand for selvvasking. Feilen ved lovanvendelsen kan derfor ha hatt betydning for inndragningsavgjørelsen, som av den grunn også bør oppheves.
- (21) Lagmannsrettens dom oppheves etter dette i sin helhet.

- (22) De tiltalte har ikke gjort gjeldende at det hefter noen feil ved den avholdte ankeforhandlingen. Når det også er gått forholdsvis kort tid siden ankeforhandlingen ble gjennomført, finner ankeutvalget det tilstrekkelig å oppheve dommen. Det blir opp til lagmannsretten å ta stilling til hvilken saksbehandling som kreves for at det skal være forsvarlig å avsi ny dom.
- (23) Dommen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens dom oppheves.

Ingvald Falch
(sign.)

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Are Stenvik
(sign.)